

פתיח הנרות

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 91

בהעלותך תשס"ט

"בהעלותך את הנרות" (ח א)

דבר נוסף, מקדים ה"שיירי מנחה", דהנה אומר הפסוק בפרוש שהמצות נקראים נרות שנאמר "כי נר מצוה ותורה אור".

וזה מה שרומז לנו הפסוק "בהעלותך את הנרות" אם אתה רוצה שהמצוות שלך יעלו למקומם העליון, אזי "אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות" תעשה את שבעת סוגי המצוות לשם שמים.

"ואתנה את הלוויים נתונים לאהרון ולבניו מתוך בני ישראל לעבוד את עבודת בני ישראל באהל מועד ולכפר על בני ישראל ולא יהיה בבני ישראל נגף בגשת בני ישראל אל הקודש" (ח יט)

וברש"י: חמש פעמים נאמר בני ישראל במקרא זה להודיע חיבתם שנכפלו אזכרותיהם במקרא אחד כמנין חמישה חומשי תורה.

אמר לי הרב הגאון ר' שמואל גליק שליט"א. מדוע לא נכתב שש פעמים כנגד ששה סדרי משנה? אלא, לומר לך, כמו שבחומש בספר תורה, אם חסרה אות אחת חסר כל הספר, ואי אפשר לקרוא בו, כך בני ישראל כל אחד ואחד חשוב עד מאד וחסרונו בעבודת ה' מורגש בכל עם ישראל.

ועוד אמר לי הרב הגאון ר' שמואל גליק שליט"א. למדנו כאן ברש"י שכשזכירים חמש פעמים את בני ישראל, זה בא להראות חיבתן כנגד חמישה חומשי תורה. וראה זה פלא. כשאנו נגשים להתפלל תפילת שמו"ע בכל בוקר, אומרים לפני כן "צור ישראל קומה בעזרת ישראל ופדה כנאומך יהודה וישראל גואלנו ה' צבקות שמו קדוש ישראל ברוך אתה ה' גאל ישראל". הרי חמש פעמים ישראל. וכן בתפילת ערבית, מ"ואמונה כל זאת" עד "שומר עמו ישראל לעד" יש חמש פעמים ישראל. ובברכות האמצעיות של תפילת שמו"ע, חמש פעמים ישראל. בפסוקי דזמרה מ"יהי כבוד" עד "ויברך דוד" חמש פעמים ישראל. ולפי נוסח ספרד מ"הודו" עד "ברוך שאמר" – חמש פעמים ישראל. בהלל המצרי (ההלל שאנו אומרים בראשי חודשים וימים טובים) יש חמש פעמים ישראל.

ועוד הוסיף הרב הגאון הנ"ל, המקור של תפילת "צור ישראל קומה" הוא הפסוק בישעיהו מ"ח י"ז: "כה אמר ה' גואלך קדוש ישראל אני ה' אלוקיך מלמדך להועיל מדריךך בדרך תלך".

גימטריה של פסוק זה היא 2705. שזה בדיוק בגמטריה חמש פעמים "ישראל". ודפח"ח.

"עשה לך שתי חצוצרות כסף מקשה תעשה אותם" (י ב)
בספר "עוד יוסף חי" כותב רבינו יוסף חיים מבגדד זצ"ל, דידוע שכל איש ישראל יש לו שני מלאכים המתלווים עמו,

כותב הגר"ח קנייבסקי שליט"א בספרו "טעמא דקרא" בפרשה זו מופיעה ארבע פעמים המילה "מנורה". פעמיים בכתוב מלא ופעמים בכתוב חסר.

ומפרש זאת כך: דהנה המנורה שעשה משה רבינו היתה קיימת בבית ראשון כמו שכתוב במסכת מנחות דף צב עמ' ב'. ובשעת החורבן לקחיה הכשדים לבבל כמפורש בסוף ספר ירמיהו. וכשבנו את בית המקדש השני נאמר בספר עזרא שהחזירו את כל כלי המקדש שהורידו לבבל, ומסתמא החזירו בתוכם גם את המנורה של משה רבינו. ומנורה זו היתה קיימת עד ימי היוונים שאז טמאוה והשתמשו בה ונפסלה מעבודה כמו שכתוב במסכת עבודה זרה נב עמ' ב' לגבי המזבח. ולכן כשנצחו בית חשמונאי עשו מנורה חדשה, כמו שכתוב במסכת מנחות דף כח עמ' ב' שביט חשמונאי עשו מנורה משיפודים של מתכת (שכשר בדיעבד). העשירו – עשאוה של כסף. חזרו והעשירו – עשאוה של זהב. ומנורה זו האחרונה נשארה עד חורבן בית שני.

נמצא, שישראל עשו ארבע מנורות. שנים של זהב כפי הדין, ושנים של מתכת וכסף שכשרים רק בדיעבד. ואם כן כנגד מנורות אלו נכתבה ארבע פעמים בפסוק המילה "מנורה" פעמים בכתוב מלא כנגד מנורות הזהב, ופעמים בכתוב חסר כנגד המנורות שהיו כשורות רק בדיעבד.

"בהעלותך את הנרות וגו' יאירו שבעת הנרות" (ח א)

בספר "שיירי מנחה" אומר הרב רחמים חי חוויטא לבאר פסוק זה על פי מה שמובא בספרים שפעם אחת נכנס הבעל שם טוב זצ"ל לבית המדרש שהיה מלא לומדים המתווכחים זה עם זה. אמר להם אני רואה שכל בית המדרש מלא תורה ממש מפה לפה. הלומדים התרגשו מאד שהבעש"ט מחמיא להם כל כך. אבל אז הואיל לבאר את דבריו הקדושים ואמר להם: תדעו, שהתורה שאדם לומד לשמה עולה למעלה למקומה העליון תכף ומיד. אבל תורה שלומדים שלא לשמה נשארת למטה כי אין בה כח לעלות. ואני אמרתי לכם שביט המדרש כאן מלא בתורה...

דבר נוסף מקדים ה"שיירי מנחה", דהנה ידוע שהמצוות נחלקות לשני סוגים. מצוות עשה ומצוות לא תעשה. ועוד נחלקים לשני סוגים אחרים. מצוות שבין אדם למקום ומצוות שבין אדם לחבירו, הרי לנו ארבעה סוגים. ועוד נחלקים לשלושה סוגים אחרים. המצוות שאין בהם שום טעם ונקראות חוקים. המצוות השכליות שגם אם לא היו נכתבות בתורה, שכל האדם מחייב אותם, והמצוות השמעיות ששכל האדם לא מחייב אותם, אבל אחרי שהתורה אמרה, אפשר לתת בהם טעם ולהבין. הרי לנו סך הכל שבעה סוגים של מצוות.

ביתו לתלמיד חכם. דהיינו שהתנבאו הנביאים על הטובות העתידים לבוא על למשיא ביתו לתלמיד חכם, אבל תלמידי חכמים עצמם "עין לא ראתה אלוקים זולתך", ומהו השכר, יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית. יעויין שם בגמרא דף לא.

והנה, יתרו זכה להשיא ביתו לתלמיד חכם, משה רבינו ע"ה. ואם כן בודאי עתידים לבוא עליו כל הטובות שהתנבאו הנביאים. אבל למדרגת תלמיד חכם עדיין לא הגיע, וזה מה שאמר לו משה ליתרו. "אל נא תעזוב אותנו" רק תשאר אתנו ותלמד את התורה כי על כן "ידעת חנותנו במדבר", הרי אתה יודע שחניתנו במדבר נועדה כדי לקבל את התורה, וכשתלמד תורה תזכה "והיית לנו לעינים". ר"ת י י נ מ שומר ל ע תיד. כלומר – תזכה למדרגת תלמיד חכם. ואיך? ע"י ש"יתלך עמנו והיה הטוב" – ואין טוב אלא תורה – אשר ייטיב ה' עמנו "והיטבנו לך" כלומר, נלמד גם אתך את התורה הקדושה.

"האנוכי הריתי את כל העם הזה" (יא יב)

בספר "דוך שיחה" מובא: דיבר פעם הרב שליט"א שלא להתפעל מבקורת של בני"א ואמר אבא זצ"ל אמר לי על הפסוק תהלים ק"ו ט"ז "ויקנאו למשה במחנה לאהרן קדוש ה' " משה היה מופרש ומובדל ועלה לשמים טענו עליו שצריך להיות במחנה ואילו אהרן שהיה רודף שלום וכו' והיה במחנה טענו עליו כי קדוש ה' צריך להיות מובדל ומופרש ישנה מליצה וכמדומה שכתובה בקדמונים פעם אחת הלכו אב ובנו האב רכב על החמור והבן הלך רגלי פגש אדם אחד את האב ואמר לו ואיך לא תרחם על בנך ירד מהחמור והעלה עליו את בנו פגשו אדם שני ואמר לבן וכי זה כיבוד אב ועלו שניהם על החמור פגשו אדם שלישי ואמר וכי איך לא תרחם על החמור וירדו שניהם פגעו ברביעי ואמר לו שלשה חמורים הולכים ואין אחד רוכב על תבירו סוף דבר היה שלקחו החמור ושמוהו על שכמם זה הסוף של מי שמתפעל ממה שאומרים לו.

"והאיש משה ענו וגו'" (יב יג)

במסכת מועד קטן כ"ח ע"א: אמר רבא הני תלת מילי בעאי קמי שמיא (שלושה דברים אלו בקשתי מן השמים) חוכמתי" דרב הונא ועותרי" (עושר) דרב חיסדא ויהבו לי. ענותנותי" דרבה בר רב הונא ולא יהבו לי. אומר הגר"ח קנייבסקי שליט"א, מדוע לא נתנו לא את הענוה? משום שזה תלוי בבחירה משא"כ חכמה ועשירות.

אבל ה"כתב סופר" אומר, שבאמת גם ענווה נתנו לו, אבל הוא לא הרגיש זאת כי כאשר מרגיש האדם שהוא ענווה אין זו ענווה.

אחד מימין – הוא הקורא ומכריז בבית דין של מעלה לפני הקב"ה על מצוות שעושה האדם. ואותו מלאך אומר אדם פלוני עשה מצוה פלונית ומצוה פלונית, ואחד משמאל הוא הקורא ומכריז בבית דין של מעלה לפני הקב"ה על העוונות. נמצא ששני מלאכים אלו פעולתם הפוכה. אחד מדבר דברים טובים, והשני ההיפך.

אבל, פעמים שגם המלאך האומר דברים טובים גורם נזק בדבריו. כמו שכתוב במדרש רבה, ויקרא פרשה ל' אמר ר' לוי מי שלוקח לולב גזול למה הדבר דומה ללסטים שיושב בפרשת דרכים ומלסטם לעוברים ודרכים. פעם אחת עבר שם שר משרי המלך הגובה את המסים של המדינה. עמד אותו לסטים וגזל ממנו את כל הרכוש שהיה בידו. אחר כמה ימים נתפס אותו הגזולן ונכבש בבית האסורים. שמע אותו שר, והלך אליו לכלא ואמר לו: תן לי מה שגזלת ממני. אמר לו הגזולן כל מה שגזלתי ממך כבר אינו בידי ורק השטיח הזה שאני יושב עליו, רק הוא נשאר מכל רכושך, ואת זה אתן לך בתנאי שתלמד עלי זכות לפני המלך. אמר לו - בשמחה. מחר כשיקראו לך למשפט, תאמר שאני יכול ללמד עליך זכות. וכך היה. כששאלו את הגזולן אם יש לו איזה סגור בקש לקרוא לשר והשר בא וסיפר איזה אדם טוב הוא, שהסכים להחזיר לו את השטיח הנשאר לפליטה מכל מה שגנב ממנו... הרי אדם זה העיד לטובתו אך הזיק לו יותר ממה שהועיל. כך גם אדם שלוקח לולב גזול. בא המלאך מצד ימין המלמד עליו זכות ואומר פלוני נטל לולב, אבל הלולב היה גזול. הרי "מצוה" זו מצטרפת לצד שמאל אל העבירות.

יש גם מקרה הפוך. למשל, כשבא המלאך המקטרג ואומר על יעל אשת חבר הקיני שדיברה עם סיסרא והכניסו לאהלה והתנהגה שלא בצניעות, והרי מעשה זה עובר מיד לצד ימין מפני שכבר אמרה דבורה הנביאה "תבורך מנשים יעל מנשים באהל תבורך", שהצילה את כל ישראל במעשה זה. וכמו כן בא המלאך המקטרג ומכריז פלוני חלל את השבת ועשה ברית לבנו בשבת, הרי מעשה זה כמובן עובר לצד ימין.

ובזה יובן "עשה לך שתי חצוצרות כסף" חצוצרות רומזות לשני המלאכים הנרמזים, שהרי הם מכריזים על האדם כמו שתי חצוצרות. אך כסף הוא לבן וסימן זה הוא לטובה מצד החסד להבדיל מזהב שמראה על דין. ואם כן אומרת התורה "עשה לך שתי חצוצרות כסף", שגם המלאך השמאלי יכריז עליך רק דברי טובה וחסדים.

"כי על כן ידעת חנותינו במדבר והיית לנו לעינים והיה כי תלך עמנו והיה הטוב הוא אשר ייטיב ה' עמנו והיטבנו לך" (י לא)

בספר "ילקוט האורים" מפרש פסוקים אלו עפ"י דברי הגמרא במסכת ברכות, כל הנביאים לא נתנבאו אלא למשיא

